

Congrés Internacional
SARAMAGO I EL TRANSIBERISME
UNIVERSITAT AUTÒNOMA DE BARCELONA,
MARÇ DE 2022.

El 2022, any del **centenari del naixement de José Saramago**, tenim l'oportunitat única de revisitar una obra de projecció mundial i un pensament que, en assenyalar els impassos i els desafiaments d'ahir i avui, segueix sent actual i posseeix una inequívoca vocació interdisciplinària. Al llarg de l'any 2022, se celebrarà el cicle de **Conferències Itinerants-Centenari de José Saramago *Escrevo para compreender a Barcelona, Sofia, Vigo i Roma***, en les universitats que acullen la Càtedra José Saramago. A l'entorn d'aquest cicle discutirem les línies de força de l'escriptura i la visió de el món de l'autor d'*Ensaio sobre a cegueira*.

Tractant de propiciar intercanvis que superin els usuals de certa literatura acadèmica o de la simple celebració ritual, la **Càtedra José Saramago de la Universitat Autònoma de Barcelona** proposa un diàleg al voltant de l'iberisme, un dels debats (re)oberts per Saramago, i dels seus vincles necessaris amb les reflexions dels estudis postcolonials i des-colonials. El pensament de l'autor i la seva representació com a intel·lectual compromès són decisius per als canvis de paradigma operats a la fi de l'últim mil·lenni, especialment pel que fa a les poètiques i polítiques sobre la diferència i les identitats, convidant-nos a articular-les amb la reflexió cultural i el debat polític en curs. De fet, dos dels ponents d'aquest congrés, **Maria Paula Meneses i Boaventura de Sousa Santos**, autors de les «Epistemologies del Sud», una perspectiva teòrica que en molts aspectes dialoga amb els postulats de Saramago, obren, des d'un enfocament interdisciplinari, un conjunt de camins que són crucials per a l'exercici d'escolta d'altres racionalitats. Vinculat a aquesta qüestió, no es deixarà de banda el debat més directament polític lligat a la figura de Saramago.

La visió de l'iberisme de José Saramago es configura progressivament després de la publicació de la novel·la *A jangada de pedra*, precisament en el context de la incorporació de Portugal i Espanya en la Comunitat Econòmica Europea. Segons l'escriptor, la Península Ibèrica no pot ser interpretada fora de les seves relacions històriques i, com a tal, ha de mantenir un vincle constant amb Iberoamèrica, Àfrica i la resta de territoris on hi ha i hi va haver presència cultural ibèrica. No es tracta, per tant, simplement d'entendre la diversitat dins de la Península i la «constel·lació sociohistòrica-cultural polimorfa» que, segons l'autor, és Espanya, i, per descomptat, d'harmonitzar-ne els seus interessos; la utopia del transiberisme a la qual aspirava Saramago requereix, per a una comprensió àmplia de les identitats culturals ibèriques, un continu exercici crític sobre el camí emprat per l'expansió colonial, contemplat, aquest cop, responsabilitats de caràcter polític i cultural. Cal abandonar una visió històrica generalista per arribar a una apreciació dinàmica de les diferències, afavorint així els intercanvis efectius que contribueixen a la intensificació del coneixement. Així no ens perdrem, com tantes vegades ha succeït en el passat, en l'esquer d'una retòrica oficialista i buida, responsable de nous malentesos que se sumarien i agreujarien els antics (Saramago, 1990). El concepte de transiberisme omple el buit que, segons els estudis post-colonials, representa el gran problema cultural d'Occident en l'actualitat: la necessitat d'establir un

diàleg racional i humanitari amb les cultures que, durant i després de la colonització moderna, han assumit la capacitat de combinar la crítica social i la defensa de les seves identitats.

El debat al voltant del transiberisme de Saramago i els múltiples desenvolupaments que és capaç d'inspirar tindrà lloc a **Barcelona entre el 9 i el 13 de març**. Com ja s'ha dit, comptarà amb les conferències de la professora Dra. Maria Paula Meneses (Centre d'Estudis Socials de la Universitat de Coïmbra) i de professor Dr. Boaventura de Sousa Santos (Centre d'Estudis Socials de la Universitat de Coïmbra i Universitat de Wisconsin-Madison).

Enumerem alguns dels eixos que es treballaran durant el Congrés de Barcelona:

- El transiberisme en la ficció de José Saramago: formes i funcions;
- L'impacte del transiberisme de José Saramago en les ciències socials i les humanitats;
- El transiberisme i la seva relació amb els estudis post-colonials i des-colonials;
- Diàlegs entre les «Epistemologies de Sud» i el transiberisme: pacte amb les diferències i les identitats en curs.
- La proposta de Saramago i la seva importància per a la lectura del present polític a la Península Ibèrica i Europa;
- Àfrica(ques) i Iberoamèrica(ques) a través de la lent del transiberisme;
- El transiberisme vist a través de les perspectives africanes i iberoamericanes;
- Transiberisme i la teoria de la traducció: traïcions i re-invencions necessàries;
- El lloc del transiberisme en la contemporaneïtat: impassos i horitzons possibles.

Les propostes de comunicacions, d'entre 200 i 400 paraules, indicant el títol, el nom de l'autor i la filiació institucional, s'hauran d'enviar abans de l'**1 d'octubre de 2021** a la següent adreça de correu electrònic: saramago.barcelona@gmail.com

Ens posarem en contacte amb els autors de les **propostes seleccionades** abans de l'**1 de novembre de 2021**.

Finalment, els treballs destacats durant el congrés es publicaran, després de l'habitual revisió per parells, a la revista **Abriu - estudos de textualidade do Brasil, Galicia e Portugal** (<https://revistes.ub.edu/index.php/Abriu>).

Comissió Organitzadora

Nazir Can

Anabel Galán

Beatriz Carvalho

Víctor Martínez-Gil

Jordi Cerdà

Lourdes Pereira

Priscilla d'El-Rei

